

Ecologisch Onderzoek

Parallelweg 2 te Reeuwijk

Watersnip-rapport 12A049

Colofon

Titel	Ecologisch Onderzoek
Subtitel	Parallelweg 2 te Reeuwijk
Status rapport	Eindrapportage
Projectnummer	12A049
Datum uitgave	Oktober 2013
Samenstellers	Brigit van Vliet, adviseur Watersnip Advies Amy van den Brink, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, directeur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	IntROview B.V. Sterrenlaan 24 2743 LS Waddinxveen
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. W.P. Kaandorp

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	7
2	TOETSINGSKADER	9
2.1	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING.....	9
2.1.1	<i>Flora- en Faunawet</i>	<i>9</i>
2.1.2	<i>Natuurbeschermingswet 1998.....</i>	<i>10</i>
2.1.3	<i>Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012).....</i>	<i>11</i>
2.2	PROVINCIAAL BELEID	12
2.2.1	<i>Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)</i>	<i>12</i>
3	LOCATIEBESCHRIJVING	14
3.1	HUIDIGE SITUATIE.....	14
3.2	BOUWPLANNEN	15
4	ECOLOGISCH ONDERZOEK.....	16
4.1	METHODE.....	16
4.2	FLORA.....	16
4.3	FAUNA	17
4.3.1	<i>Vogels</i>	<i>17</i>
4.3.2	<i>Amfibieën.....</i>	<i>18</i>
4.3.3	<i>Zoogdieren</i>	<i>18</i>
4.3.4	<i>Vleermuizen.....</i>	<i>18</i>
4.3.5	<i>Reptielen</i>	<i>19</i>
4.3.6	<i>Overige soorten.....</i>	<i>20</i>
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	21
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT	22
6	BRONNEN	24

1 Inleiding

De familie Harkema is voornemens om naast het agrarisch bedrijf een paardenpension met een overdekte rijbak en een Bed & Breakfast te realiseren. Om dit te kunnen realiseren moet een stal afgebroken worden, om plaats te maken voor nieuwe gebouwen. Voor deze plannen is IntROview B.V. bezig met het opstellen van een bestemmingsplan.

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) in werking getreden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Beschermd plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermd diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden. Als dit wel dreigt te gebeuren tijdens het uitvoeren van bouwwerkzaamheden en dit door aanpassing van de plannen niet te voorkomen is, moet een ontheffingsaanvraag ingediend worden. Verder geldt dat de initiatiefnemer gehouden is een algemene zorgplicht in acht te nemen voor alle beschermde soorten die in het plangebied voorkomen. Een onderzoek naar de aanwezige flora en fauna is daarom altijd noodzakelijk voor het uitvoeren van ruimtelijke inrichtings- of ontwikkelingsmaatregelen.

In oktober 2012 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten.

Dit rapport geeft een overzicht van de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Toetsingskader

De initiatiefnemer van de voorgenomen bouwplannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet en provinciaal compensatiebeleid);
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken voor Ecologische Hoofdstructuurgebieden aangetast worden (toepassen afwegingskader Structuurschema Groene Ruimte).

2.1 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.1.1 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat beschermde planten- en diersoorten geen schade mogen ondervinden. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet) en overige soorten (tabel 2 FF-wet).

In het kader van de Flora- en faunawet zijn alle vogels beschermd. Ten aanzien van de nesten onderscheidt de FF-wet vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 tm/ 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie 5 zijn beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn.

Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van EL&I (voorheen LNV) goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden

aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Wanneer schade ontstaat aan de streng beschermde soorten uit tabel 3 moet altijd een ontheffing worden aangevraagd.

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen. Daarnaast geldt ten aanzien van soorten uit tabel 3 die eveneens opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrictlijn, dat een ontheffing alleen verleend wordt wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Het is ook mogelijk om in het planconcept ecologische maatregelen te integreren die de duurzame staat van instandhouding van de (streng) beschermde soorten waarborgen. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. In dat geval is een ontheffingsaanvraag niet nodig. Het is dan wel noodzakelijk dat het nieuwe leefgebied functioneel is vóórdat het bestaande biotoop schade ondervindt.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

2.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

De bescherming van gebieden is geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). De bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn zijn opgenomen in de NB-wet. De NB-wet regelt de bescherming van Natura2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrictlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Voor elk afzonderlijk Natura-2000 gebied is een beheerplan opgesteld. In dit beheerplan zijn ook de afspraken ten aanzien van de maximale stikstofbelasting opgenomen, voor de specifieke natuurdoeltypen. De daarvoor benodigde berekeningen worden separaat uitgevoerd en gerapporteerd (zie het desbetreffende rapport in de complete ruimtelijke onderbouwing).

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of beschermd natuurmonument.

Het meest nabijgelegen Natura2000-gebied Broekvelden-Vettenbroek & Polder Stein ligt op een kilometer afstand van het plangebied.

De doelsoorten van dit Natura2000-gebied zijn, Krakeend, Slobeend, Smient en Kleine zwaan. Deze soorten foerageren zowel binnen het Natura2000-gebied als in de bredere omgeving van het gebied. De planlocatie ligt binnen de actieradius van deze doelsoorten. Met name de weilanden aan de zuidkant van het plangebied zijn geschikt als foerageergebied voor bovengenoemde vogelsoorten. Op deze weilanden vinden echter geen werkzaamheden plaats. De geplande werkzaamheden vinden plaats op de huiskavel. Hier komen de genoemde doelsoorten niet voor. De aanwezigheid van de rijksweg A 12 direct ten noorden van de planlocatie heeft een versturende werking van tenminste 300 m. het weiland in ten zuiden van de planlocatie. De tijdelijke geluidsverstoring door bouwwerkzaamheden valt weg in het geluidspofiel van de A 12. Negatieve effecten door de bouwwerkzaamheden op de doelsoorten van het N2000 gebied zijn daarom niet aan de orde.

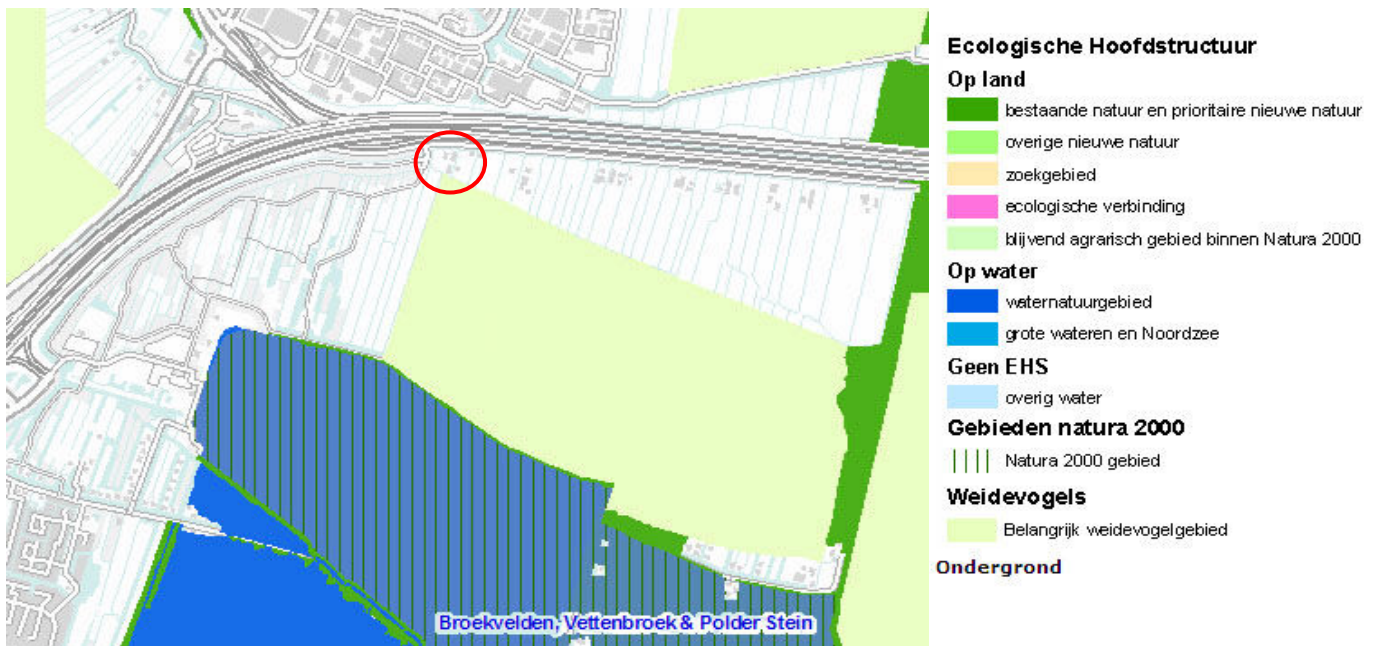
Uit de toetsing van de stikstofdepositie-effecten op de drie meest nabij gelegen N2000-gebieden van bureau Rombou blijkt dat er een afname van de depositie plaatsvindt en dat

het plan geen nadelige gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelen van bedoelde natuurgebieden.

2.1.3 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Het beleid met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, is via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd. Dit compensatiebeginsel is geïntroduceerd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) en verder uitgewerkt in Spelregels EHS (2007). Binnen de door het Rijk gestelde kaders begrenzen, beschermen en onderhouden de provincies de EHS. Provinciale ecologische verbindingzones zijn beschreven in het rapport 'Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland (1998)'.

Ten oosten van het plangebied ligt het EHS-gebied, de Enkele Wiericke. Het plangebied ligt op 1 km. afstand van dit EHS-gebied. De geplande werkzaamheden zullen geen invloed hebben op dit gebied. De invloed van de verkeersstroom op de A 12 is tot ver in de polder te horen en vormt een permanente achtergrondruis waarin eventuele bouwgeluiden verdwijnen

Figuur 1: Ecologische Hoofdstructuur in de directe omgeving van het plangebied.
(Bron: <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>).

2.2 Provinciaal beleid

2.2.1 Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland (2010) en Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)

Op 2 juli 2010 zijn de Provinciale Structuurvisie, de Verordening Ruimte en de Uitvoeringsagenda vastgesteld door de Provinciale Staten van Zuid-Holland. In de 'Visie op Zuid-Holland' beschrijft de provincie haar doelstellingen en provinciale belangen. De nieuwe integrale Structuurvisie voor de ruimtelijke ordening vervangt de vier streekplannen en de Nota Regels voor Ruimte (2005). De Structuurvisie vormt het beoordelingskader van Gedeputeerde Staten voor gemeentelijke ruimtelijke plannen.

Het plangebied wordt in de Provinciale Structuurvisie Zuid-Holland aangeduid als 'Agrarisch landschap (-inspelen op bodemdaling)'.

De beleidsregel 'Compensatiebeginsel Natuur en Landschap Zuid-Holland (1997)' is in 2011 geactualiseerd. De herziening van de beleidsregel is in voorbereiding en zou in 2012 worden uitgewerkt en toegelicht in de herziene provinciale beleidsregel 'Compensatie Natuur, Recreatie en landschap Zuid-Holland' Uiteindelijk is de nieuwe versie van het beginsel door GS vastgesteld in mei van dit jaar.

In het nieuwe compensatiebeginsel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- de Ecologische Hoofdstructuur;
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden in de Zuidvleugel;
- de karakteristieke landschapselementen.

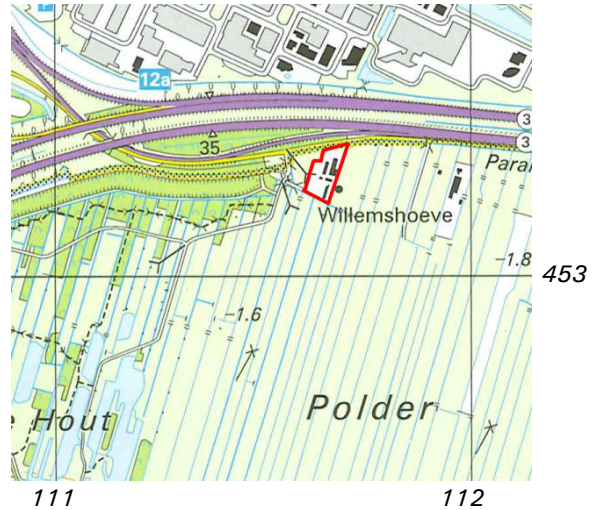
Biotopen voor Rode lijstsoorten worden niet meer genoemd in het compensatiebeginsel. Een deel van de weilanden ten zuiden van het plangebied wordt aangeduid als belangrijk weidevogelgebied, zie figuur 1.

Compensatie voor 'belangrijk weidevogelgebied' is alleen aan de orde als er sprake is van de aanleg van infrastructuur. (tekst compensatiebeginsel mei 2013) In artikel 4 van de Beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 worden die ontwikkelingen nader toegelicht waarbij het provinciale compensatiebeginsel niet van toepassing is. Ondermeer wordt hier de uitbreiding of nieuwbouw van boerderijen als niet-compensatie-plichtig genoemd, aangezien de hoofdfunctie van belangrijke weidevogelgebieden agrarisch is en de agrarische functie zich daar binnen zekere grenzen verder moet kunnen ontwikkelen. Compensatie in het kader van het Provinciaal Compensatiebeginsel is dus in het geval van de geplande maatregelen aan de Parallelweg 2 in het geheel niet aan de orde. Daarnaast wordt een groot deel van het weidegebied direct ten zuiden van de manege tot meer dan 300 meter landinwaarts niet gebruikt door weidevogels door de versturende invloed van de A12. De bouwwerkzaamheden en de visuele verandering door de nieuwbouw zijn niet van invloed op de weidevogelpopulatie ten zuiden van het plangebied. De nieuwbouw vindt plaats binnen de contour van de huidige bedrijfsbebouwing.

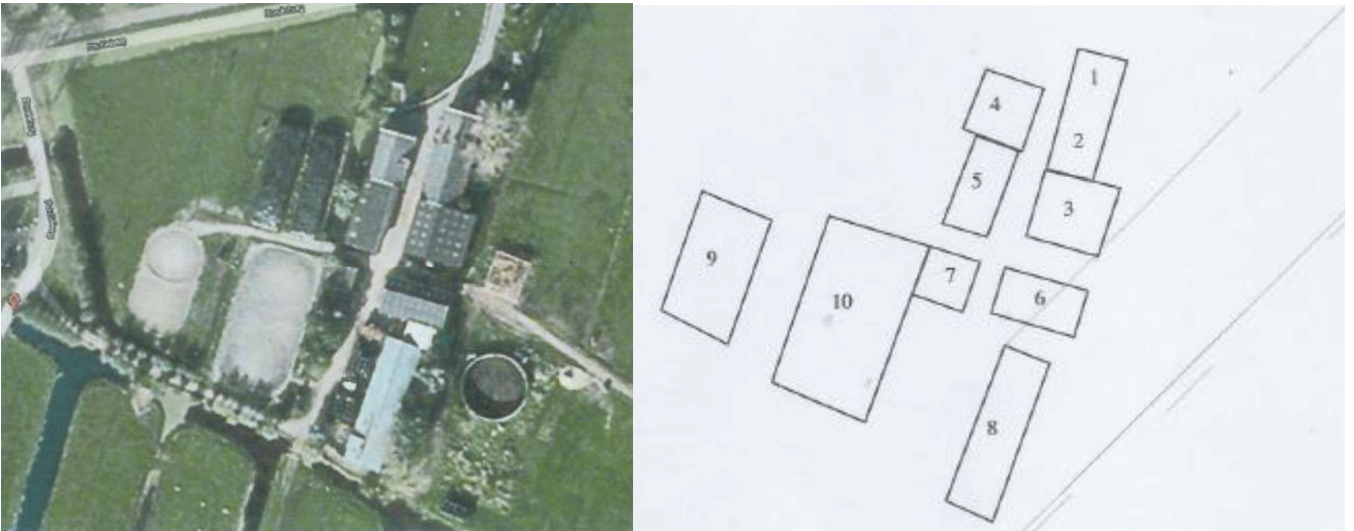
3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het kilometervak met de Amersfoortse coördinaten: 111,453. Binnen het plangebied staan verschillende gebouwen. Aan de noordzijde van het plangebied staat de woonboerderij met een inpandige koeienstal (figuur 3: 1 en 2). Daarachter bevindt zich een loods (3). Tegenover het woonhuis met stal staan een potstal met enkele koeien en een buitenstalling/kapschuur (4 en 5). Vervolgens staan binnen het plangebied een wagenloods, paardenstal en pension paardenstal (6,7 en 8). Aan de westzijde van het plangebied ligt een rijbak en een tweetal longerbakken. Aan de oostzijde van het plangebied naast de stallen ligt een gierput en vindt opslag van voedsel plaats. Vanaf de Parallelweg loopt een verharde oprit naar de gebouwen. Deze weg loopt verder naar de achterzijde van het plangebied, waar deze naar het westen afbuigt en op het parkeerterrein van de Reeuwijkse Hout uitkomt. Het plangebied wordt rondom begrensd door sloten. De aangrenzende weilanden in het oosten horen ook bij de boerderij. Aan de westzijde van het plangebied ligt de Reeuwijkse Hout.

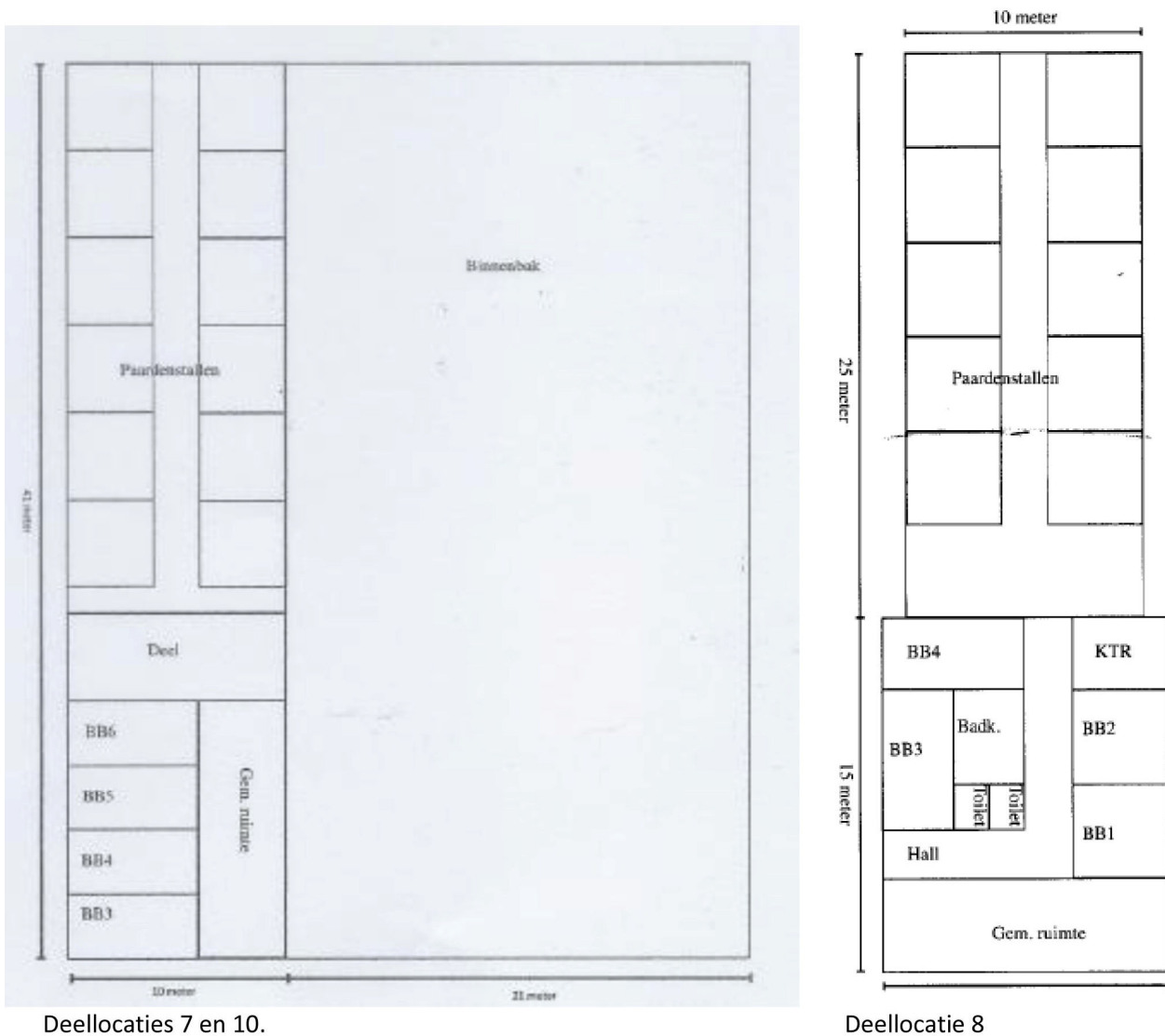
Figuur 2: plangebied

Figuur 3: Huidige situatie binnen plangebied (links googlekaart)

3.2 Bouwplannen

Voor de bouw van het nieuwe paardenpension en de Bed & Breakfast wordt een tweetal stallen afgebroken. Deellocatie 7 en 8 in figuur 3. Met het oog op toename van het aantal paarden worden paardenstallen bijgebouwd. Op deellocatie 8 komt een nieuw gebouw waarvan een deel bestaat uit paardenstallen en een deel uit kamers voor de Bed & Breakfast. Op deellocatie 7 wordt geen nieuwe stal gebouwd. Aan de westzijde van de huidige rijbak komen paardenstallen voor in totaal maximaal 50 paarden en kamers voor de Bed & Breakfast. Tevens zal de rijbak overdekt worden. In het gehele project zullen geen werkzaamheden aan de watergangen plaatsvinden. Voor de nieuwbouw worden geen bomen gekapt.

Deellocaties 7 en 10.

Deellocatie 8

Figuur 4: Nieuwe situatie deellocatie 7, 10 en 8 (figuur 3)

4 Ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op woensdag 10 oktober 2012 heeft een gekwalificeerd medewerker van Watersnip Advies een flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Er is geen onderzoek uitgevoerd in de aanwezig sloten binnen het plangebied, omdat hier geen werkzaamheden voorzien zijn. Op deze datum is eveneens een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. Op donderdag 11 oktober 2012 is van 21.00 – 22.00 uur (Zuidoostenwind kracht 3, temperatuur 9 á 10°C, droog) een avondinventarisatie gedaan om meer indicatieve informatie te krijgen over de aanwezigheid van vleermuizen. Deze inventarisatie is door één waarnemer uitgevoerd met behulp van de batdetector de Patterson D200. Op donderdag 26 september 2013 is een aanvullende inventarisatie uitgevoerd door dezelfde waarnemer als in 2012. Er werd waargenomen met batdetector en blacklight lamp onder uitstekende weerscondities: Lichte noordenwind, droog, temperatuur 13 graden Celsius. De waarnemingstijd startte om 20.15 bij schemering en duurde tot 21.15. Er werd eveneens gezocht naar het voorkomen van rugstreppadden. Vóór de waarnemingen startten werd de beheerder van het terrein, de heer Peters, een interview afgenomen, dat goede informatie opleverde. Eerder in de avond werd bij voldoende daglicht een bezoek gebracht aan de sloot ten oosten en ten zuidoosten van het plangebied.

4.2 Flora

Aan de voorzijde van het plangebied bevindt zich de siertuin, met gazon. Aan de achterzijde van het plangebied staan een aantal bomen, zoals Els, Es en Populier. Langs het weggetje naar de Reeuwijkse Hout staan knotwilgen.

Tussen de rijbak en de logeerbak ligt een verland slootje, met voornamelijk Liesgras. Hier groeit ook Grote berenklaauw, Grote brandnetel, Veldzuring, Zachte ooievaarsbek en Hondsdraf.

Langs schuur 8 staan enkele essen. Het terrein is hier enigszins verruigd en er groeien verstoringgewassen als Echte kamille, Grote brandnetel en Brede weegbree.

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Er is binnen het plangebied ook geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen stellen aan hun leefomgeving. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Binnen het plangebied zijn verschillende vogels waargenomen, zoals Ekster, Merel, Kauw en Huismus (Rode lijst, status 'gevoelig'). De inventarisatie heeft plaatsgevonden buiten het broedseizoen. Er zijn daarom geen broedende vogels waargenomen. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals de Gierzwaluw, Huismus en enkele uilensoorten (FF-wet Vogels, categorieën 1 tm 4), zijn jaarrond beschermd in het kader van de Flora- en faunawet.

In diverse stallen en schuren binnen het plangebied broeden huismussen. Met name het woonhuis met oude stal biedt voor deze vogelsoort geschikte nestgelegenheden onder de dakpannen evenals andere stallen. In stal 8 broeden geen huismussen maar wel veel boerenzwaluwen

De Gierzwaluw wordt bijna nooit aangetroffen op boerderijen. Deze vogel vindt broedgelegenheden in stedelijk gebied onder pannendaken. De woning en oude stal zijn gedekt met pannen, naar van een type waar de Gierzwaluw geen bruikbare openingen in vindt. Vogelwaarnemingen van Watersnip tijdens veldbezoeken aan het plangebied in de afgelopen 33 jaar zijn nooit gierzwaluwen aangetroffen op de planlocatie. De te slopen schuur 8 is gedekt met golfplaten en de nokhoogte is minder dan vier meter. Dergelijke lage daken met golfplaten worden niet door de Gierzwaluw gebruikt als broedplaats. De Gierzwaluw komt hier zeker niet voor.

In de stal op deellocatie 8 zijn tijdens het laatste veldbezoek tien nesten van de Boerenzwaluw aangetroffen. Deze vogelsoort komt ook ieder voorjaar terug naar nesten van het jaar ervoor. De nesten zijn echter niet jaarrond beschermd, omdat het gaat om een soort in categorie 5, (zie boven) die op dezelfde locatie gemakkelijke nieuwe nesten op alternatieve plekken bouwt. In de andere stallingen op het terrein broeden ook diverse paren boerenzwaluwen. Na de herbouw van de stal zullen de zwaluwen ook de nieuwe stal weer gaan gebruiken. Ook de geheel nieuwe stallingen in het westelijk deel bieden nieuwe broedruimte.

De te slopen stal is niet in gebruik bij gebouwbewonende uilen als de Steenuil en de Kerkuil, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. In het veenweidegebied van Reeuwijk en Bodegraven ten zuiden van de Oude Rijn valt het verspreidingsgebied van deze soorten samen met de aanwezigheid van nestkasten die door de Uilenwerkgroep Reeuwijk worden opgehangen. Uit het recente jaarverslag betreffende 2013 wordt vernomen dat langs de Parallelweg geen uilenkasten of broedparen voorkomen. (Web-site Natuur-natuurlijk) Het is ook ongewenst hier een kast op te hangen, omdat uilen en zeker de Kerkuil gemakkelijk ten prooi valt aan het verkeer op een autoweg.

Er zijn geen nesten van jaarrond beschermde soorten waargenomen.

4.3.2 *Amfibieën*

Binnen het plangebied worden de algemeen beschermde Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen FF-wet tabel 1) verwacht. De Groene kikker is tijdens het onderzoek waargenomen. Binnen het plangebied zijn enkele rommelige hoekjes aanwezig. Deze zijn geschikt als overwinteringsplaats voor de amfibieën.

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3, habitatrichtlijn Bijlage IV en Rode lijst status 'gevoelig') voorkomt in het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen. Het gaat daarbij om het voorkomen op het bedrijventerrein en opgespoten terrein tussen A12 en de spoorlijn bij Bodegraven. Watersnip heeft hier inventarisatie uitgevoerd en compensaties begeleid in opdracht van gemeente Bodegraven-Reeuwijk. Waarnemers van Watersnip Advies inventariseren regelmatig in de Reeuwijkse hout ten zuidwesten van het plangebied. Van de Rugstreeppad zijn geen waarnemingen bekend in de Reeuwijkse Hout. De A12 vormt een onneembare barriere voor verspreiding van deze pad in zuidelijke richting vanaf bedrijventerrein en braakliggende zandlichamen met compensatiepoelen. De aanwezigheid van de Rugstreeppad op de planlocatie wordt op basis van bovengenoemde informatie uitgesloten.

4.3.3 *Zoogdieren*

Tijdens de veldinventarisatie is de algemeen beschermde Haas (FF-wet tabel 1) waargenomen binnen het plangebied. Uit de bureaustudie blijkt dat in de omgeving van het plangebied ook de algemeen beschermde soorten Mol, Hermelijn en Wezel voorkomen. Er is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aangetroffen voor streng beschermde zoogdieren. Deze worden hier derhalve niet verwacht.

4.3.4 *Vleermuizen*

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn).

Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Meervleermuis. Deze soorten zijn vooral waargenomen in de Reeuwijkse Hout.

Er is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. Om meer informatie te krijgen over de vleermuizen is ook een avondinventarisatie uitgevoerd in het plangebied.

Met name de Reeuwijkse Hout is zeer geschikt als foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Het is waarschijnlijk dat boombewonende vleermuizen daar verblijfplaatsen hebben. Door de aanwezigheid van de vele vleermuissoorten in de Reeuwijkse Hout is het mogelijk dat de bomen binnen het plangebied gebruikt worden als foerageergebied. Tijdens het avond bezoek in 2012 is een tweetal vleermuissoorten waargenomen, de Gewone dwergvleermuis en de Laatvlieger. Van de Gewone dwergvleermuis zijn twee exemplaren waargenomen die vrij frequent foerageerden langs de bomen aan de zuidzijde van het plangebied. Ook het laantje met de knotwilgen werd als foerageergebied gebruikt. Al deze bomen en boomgroepen blijven bij de ruimtelijke ingreep intact. Binnen het eigenlijke plangebied werden zowel in 2012 als in 2013 geen vleermuizen gehoord of gezien. Het aantal vleermuizen op deze locatie is minder dan op een door vee bewoond boerderijen normaal is.

Dat binnen het plangebied zeer beperkte vliegbewegingen werden waargenomen kan wijzen op beperkt gebruik van het gebied door vleermuizen. Het is geen hotspot. Oorzaken hiervan kunnen zijn dat het gebied te dicht bij de Rijksweg A12 gelegen is, waardoor er teveel verstoring plaatsvindt door licht en geluid. Hierdoor is het gebied niet aantrekkelijk.

De stal (8) die afgebroken wordt om plaats te maken voor nieuwbouw is niet geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Deze locatie 8 bestaat uit houten wanden en een enkelvoudig golfplaten dak. De binnenkant van deze golfplaten is deels bedekt met rietmatten. Een groot deel van de aanwezige ramen is kapot. Ook in het dak zitten enkele gaten en er zitten kieren tussen de houten wanden. Door deze gaten en kieren ontstaat kou en tocht. Hierdoor is deze schuur niet geschikt om langdurig gebruikt te worden als verblijfplaats voor vleermuizen. De stal is niet geschikt als kraamkamer, winter- of zomerverblijf en paar- of zwermverblijf. Hiervoor zijn de ruimtes niet afgeschermd genoeg. Op donderdagavond 26 september heeft een aanvullend avondbezoek plaatsgevonden om te

Figuur 6 en 7: Stallen deellocatie 8 (links) en deellocatie 7 (rechts)

speuren naar paarverblijfplaatsen op het gehele terrein en op en rond stal 8 in het bijzonder. Daarbij is ook op een lagere frequentie is uitgeluisterd naar de lokroep van mannetjes. Uit de waarnemingen in de voorgaande avonden bleek dat het seizoen daarvoor nog geschikt was, aangezien in de voorgaande avonden diverse roepende mannetjes werden waargenomen. Er werden op het complex van de planlocatie in het geheel geen roepende mannetjes gehoord. De planlocatie waar de nieuwbouw gaat komen, heeft, zoals uit de bouwkundige inspectie al bleek, inderdaad geen functie als paarverblijf. Op 26 september werd slechts twee maal een langsvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen.

Van de eigenaar-beheerder werd vernomen dat recent een Gewone dwergvleermuis werd aangetroffen bij het herschikken van een dakpan op de woning met daarachter aangebouwde oude koeienstal. Het exemplaar zat weggekropen onder de pan.

4.3.5 Reptielen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde reptielen aangetroffen. Uit de bureaustudie blijkt dat de Ringslang voorkomt in de omgeving van het plangebied. Het is bekend dat er een grote populatie ringslangen voorkomt in de Reeuwijkse Hout. Met name de oevers van het slootje aan de zuidoostzijde van het plangebied kan geschikt zijn als foerageergebied voor de Ringslang. Het slootje is sterk begroeid en redelijk ondiep. Het slootje is zo verbaggerd dat het voor amfibieën niet geschikt is.

De mesthoop met paardenmest kan eventueel dienst doen als broedhoop, om eieren in af te zetten. In de afgelopen zomer werd bij de beheerder een jonge Ringslang gebracht, die op het terrein gevonden was door een ruiter. De planlocatie wordt dus daadwerkelijk bewoond door de Ringslang en deze vindt op het terrein voldoende functioneel biotoop. Op de genoemde geschikte locaties worden geen werkzaamheden uitgevoerd, zodat de functionaliteit van het huidige biotoop niet verloren gaat. De toename van de hoeveelheid paardemest op dit adres zal de kwaliteit van de biotoop voor de Ringslang alleen maar doen kunnen doen toenemen.

4.3.6 Overige soorten

Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde libellensoort Groene glazenmaker (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn / Rode Lijst status 'bedreigd') voorkomt in de omgeving van het plangebied, in de Reeuwijkse Hout. De Groene glazenmaker is voor de ei-afzet afhankelijk van krabbenscheervegetaties. In de sloten binnen het plangebied is geen Krabbenscheer aangetroffen. De Groene glazenmaker wordt daarom niet verwacht binnen het plangebied.

Direct ten zuidoosten van de te vervangen schuur nr 8 ligt een zeer ondiepe, verbaggerde sloot die geheel is begroeid met een kroospakket, met Liesgras en deels nog met Kleine Watereppe. In deze sloot kunnen geen vissen overleven en gezien de overmatige voedselrijkdom is de sloot ook niet geschikt als opgroeibiotoop voor amfibieën. Gezien de biotoopeisen van de streng beschermde overige soorten worden deze niet verwacht binnen het plangebied.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de (streng) beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied ligt op een kilometer afstand van het Natura2000-gebied Broekvelden-Vettenbroek & Polder Stein. De geplande werkzaamheden zullen echter geen invloed hebben op dit gebied. Het plangebied heeft verder geen directe relatie met andere beschermde gebieden (Natura 2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologisch verbindingzones).
- Uit de inventarisatie blijkt dat er in het plangebied Rode lijstsoorten voorkomen. Sinds de recente actualisatie van het Provinciaal Compensatiebeginsel zijn biotopen van Rode lijstsoorten echter niet meer compensatieplichtig. De compensatie-plicht geldt echter nog wel voor gebieden die in de Provinciale Structuurvisie zijn aangewezen als 'Belangrijk Weidevogelgebied', op het moment dat er sprake is van de aanleg van infrastructuur. Nabij het plangebied ligt een 'Belangrijk Weidevogelgebied' (Figuur 1). Er worden binnen het plangebied geen werkzaamheden uitgevoerd in het kader van infrastructuur. Compensatie in het kader van het Provinciaal Compensatiebeginsel (mei 2013) is daarom niet aan de orde.
- Voor de algemeen beschermde soorten (Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Mol, Haas, Hermelijn en Wezel) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Indien bomen en struiken verwijderd worden of gesloopt gaat worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. *Voor het geval de aanvang van werkzaamheden valt tijdens het broedseizoen, dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels. Dit geldt dan vooral voor de nesten van de Boerenzwaluw, die zijn aangetroffen in de te slopen schuur.*
- Er zijn in de te slopen stal geen nesten (meer)aangetroffen die jaarrond beschermd worden door de FF-wet. In de overige te handhaven stallen is al veel nest- en schuilgelegenheid aanwezig voor de Huismus .
- De streng beschermde Rugstreeppad komt niet voor binnen en direct nabij of rond het plangebied.

- De streng beschermde Ringslang is aanwezig op het complex waarbinnen ook het plangebied ligt. De locaties die interessant zijn voor deze soort, zoals de wijdere omgeving van de Reeuwijkse hout, het boerderijcomplex en de (paarden)mesthoop, veranderen niet. Er zal daardoor geen schade ontstaan aan de Ringslang.
- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende (streng beschermde) vleermuissoorten kunnen voorkomen binnen en rond het plangebied. De stal die wordt afgebroken is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen blijkt uit de bouwkundige inspectie ondersteund door de veldbezoeken met de batdetector. Op het complex waarbinnen ook de planlocatie ligt zijn in de andere gebouwen wel mogelijkheden voor vleermuizen om rust- en verblijfplaatsen te vinden.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om de aanwezige hoge bomen zoveel mogelijk te laten staan voor vogels en vleermuizen. Vanuit de zorgplicht wordt er geadviseerd om binnen het plangebied aan de overblijvende stallen en aan de nieuwe gebouwen meer nestkasten op te hangen voor de Huismus. Door in de nieuwbouw ook enkele invliegopeningen te creëren kunnen de mussen zich gemakkelijk in de nieuwe gebouwen gaan vestigen.

Tevens wordt geadviseerd in de te handhaven stallen enkele steungelegenheden van planken of latten aan te brengen op de binten waar al boerenzwaluwen broeden, om de nieuwbouw van nesten te bevorderen. Zodat de boerenzwaluwen geholpen worden in het verplaatsen van nestlocaties vanuit de te slopen stal.

Tevens kunnen in het kader van de zorgplicht extra vleermuis kasten geplaatst worden op de overblijvende stallen. Het plangebied kan voor vleermuizen aantrekkelijker gemaakt worden door tijdens de bouw van de nieuwe gebouwen al rekening te houden met de mogelijkheid van verblijfplaatsen. Dit kan door het inbouwen van nestkasten, maar ook door openingen in daklijsten en stootvoegen. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met het gebruik van bouwmaterialen.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.
2. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006
3. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
4. Provincie Zuid-Holland, *Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, Aanwijzingen voor inrichting en beheer*, 1998.
5. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2012. *Vleermuisprotocol 2012*, 24 februari 2012.

Geraadpleegde internetsites:

6. www.rijksoverheid.nl
7. www.ravon.nl
8. www.vleermuis.net
9. www.zuid-holland.nl
10. waarneming.nl
11. www.natuurkennis.nl
12. www.natuur-natuurlijk.nl

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

's-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+ 31 (0)182-395460
www.watersnip.info
advies@watersnip.info

